

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

Cara Lazara 15
34000 Kragujevac
tel: 034/ 335-923
fax: 034/336-092
e-mail: poljstanicakg@open.telekom.rs

PSSS „KRAGUJEVAC“ d.o.o.

BILTEN

*INFORMACIJE I SAVETI
U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI*

Jul 2012. godine

Sadržaji:

Проблем са папцима код говеда ----- 3

Хранива за исхрану крава ----- 4

Хранива животињског порекла ----- 5

Проблем са папцима код говеда

Проблем са папцима је често присутан скоро у свим објектима. У Централној Србији углавном је присутан везани систем држања. Цео животни век, већина грла проведе везана. Овакав начин држања крава тешко ће бити промењен у неко скорије време. Објекти за слободно држање крава предвиђени су за већи број грла него што гаје наши произвођачи. Такви објекти уједно захтевају и изградњу измузишта што је за пољопривреднике велика инвестиција. С друге стране, коришћење испуста, углавном је ограничено малом површином и лошом организацијом распореда објеката.

Папци крава расту 5-10 мм месечно. Уколико би се грла користила за рад, као што је то некада било заступљено, исто толико би се папци и трошили. Резултат свега тога су дуги, често деформисани папци. Последица је смањена продуктивност. Производња млека код високомлечних грла, због проблема са папцима, може бити мања И за 30 процената.

Краве око 45 % времена проводе у лежању а око 55 % у стајању и кретању. Код крава са неправилним папцима тај однос се мења у корист лежања. Краве са прераслим и деформисаним папцима све дуже леже а када се крећу, крећу се спорије и теже.

Краве које дуже бораве у лежећем положају, мање

конзумирају храну и воду.. Ако се крећу, краве које имају проблема са папцима, крећу се теже и спорије.

Неопходно је бар два пута годишње вршити орезивање папака, наравно по потреби. У којим терминима ће се то радити зависи од начина држања крава. Тамо где се краве још увек држе на испашаи, прво орезивање треба радити 3 до 4 недеље пре изласка на испашу а друго при крају периода испаше или непосредно по повратку у шталу. Где се краве држе везано, термин орезивања папака одређује се произвољно али уз обавезу да се ради два пута годишње.

Марко Вељковић

Дипломирани инжењер пољопривреде за сточарство

Hraniva za ishranu krava

Najzastupljenija hraniva koja se koriste u ishrani krava su kabasta hraniva. Ona su vrlo značajna za proizvodnju mleka, a takođe njihova proizvodnja nije skupa.

Paša je najjeftinije hranivo za krave. Velika količina kvalitetne hrane može se dobiti sa dobrih pašnjaka. Ishrana krava na paši je veoma bitna naročito u letnjem periodu i ona treba da traje najmanje 150 – 180 dana u toku godine. Na kvalitetnim pašnjacima može se proizvesti velika količina sena i senaže koja se koristi u zimskoj ishrani krava. Nažalost, kod nas se malo pažnje posvećuje stanju na pašnjacima i oni su, izuzev nekih, u veoma lošem stanju kako po sastavu trava tako i sa njihovim iskorištavanjem. Najbolje bi bilo, gde je moguće, pristupiti zasejavanju kvalitetnih travnih smeša ili bar izvršiti đubrenje postojećih pašnjaka da bi im se popravio kvalitet.

Ispaša ima brojnih prednosti nad ostalim hranivima a jedan od njih jer se krave nalaze vani, na suncu i tako se pospešuje sinteza vitamina D u njihovoj koži. Bitno je znati kada krave pustiti u pašnjak jer prerano puštanje znači da ima malo hrane i dolazi do pojave suvišnog gaženja biljaka, a suviše kasno puštanje ima za posledicu slab kvalitet biljaka na pašnjaku.

Zelena hrana sa oranica je vrlo bitna u ishrani krava. Ova hraniva se dosta koriste danas u intenzivnoj proizvodnji jer sa njima možemo tačno isplanirati koliko nam je hrane potrebno u toku godine. Jedna od važnijih kultura je lucerka koja daje vrlo velike prinose po jednom hektaru i to vrlo kvalitetne hranjive mase sa velikim sadržajem proteina. Lucerka na kvalitetnom zemljištu daje 3 – 5 otkosa u toku godine i može se kombinovati sa drugim kulturama ili žitaricama. Lucerka kada se jednom poseje može iskorištavati više godina. Lucerka pored zelene mase daje i vrlo kvalitetno seno naročito bitno za ishranu krava pred telenje.

Druge kulture koje se mogu sejati su: crvena i bela detelina, grašak, soja, grahorica, itd.

Druga vrlo bitna kultura je kukuruz sa velikom proizvodnjom zelene mase ili zrna. Danas je on jedna od najvažnijih kultura u ishrani muznih krava i predstavlja osnovu obroka naročito u zimskom periodu. Pored njega kao druga dobra kultura može se gajiti i hibridni sirak koji takođe daje veliki prinos

zelene mase.

Na oranicama možemo proizvesti i druga hraniva kao što su: strna žita (pšenica, ječam, raž, zob), stočni kelj i kupus, uljana repica, stočna repa, stočni grašak, itd.

Kravama se mora davati kuhinjska so svaki dan 30 – 40 grama (jedna supena kašika)

U ishrani krava bitni su i vitaminsko-mineralni dodatci. Najpoznati dodatak je kostovit koji je vrlo bitno davati kravama u hrani pre telenja jednu do dve supene kašike jer sprečava pojavu padanja krava (krave ne mogu da ustanu) pre i posle telenja. Neki od simptoma nedostatka minerala su kada krave počnu da grizu drvo ili ližu kamen i tada je potrebno obavezno dodati neki vitaminsko-mineralni dodatak.

Zagrađanin Miraš

Diplomirani inženjer poljoprivrede za stočarstvo

Hraniva životinjskog porekla

Hraniva animalnog porekla su proizvodi životinja, ili sporedni proizvodi prerade osnovnih životinjskih proizvoda-mleka, mesa, krvi, perja, ribe, ostaci koji nisu za ljudsku ishranu i eventualno uginule životinje. Osnovno obeležje ovih hraniva je da najveći broj među njima pripada proteinskim hranivima. To su hraniva visoke biološke vrednosti, dobrog amino-kiselinskog sastava, što im je vrlo važno obeležje u ishrani monogastričnih životinja.

U cilju ekonomičnijeg korišćenja ovih hraniva ona se koriste kao dopuna obroka u kojima nema potrebnih količina esencijalnih amino-kiselina. Pored ostalog, ova hraniva su najčešće visoke svarljivosti.

Najveći broj među njima ima uzan odnos svarljivih hranljivih materija. Sadrže većinu vitamina, a obično imaju i poželjan odnos kalcijuma i fosfora. Svarljivost azotnih materija je blizu 90%, a masti i preko 90%. Neka od ovih hraniva mogu biti i nešto nižeg kvaliteta što je uslovljeno kvalitetom sirovine.

Mlečni proizvodi i većina proizvoda iz klanica sadrže dosta vode i brzo se kvare, pa ih je potrebno koristiti sveže i zdrave, a jaslje čistiti posle svakog hranjenja.

U hraniva animalnog porekla spadaju:

- mleko i proizvodi od mleka
- mladenica
- surutka
- laktoglobulin
- riblje brašno
- mesno brašno
- mesno-koštano brašno
- krvno brašno
- brašno od čvaraka
- mast i ulje
- riblje ulje
- brašno od hidrolizovanog perja
- brašno od haringe
- pomije

Dipl. ing. stočarstva Goran Joksić